

Aan de leden van de gemeenteraad

Leefomgeving, Wonen en Economie

Raadhuislaan 2, Oss

Telefoon 14 0412

Fax [0412] 64 26 05

E-mail gemeente@oss.nl

www.oss.nl

Postbus 5

5340 BA Oss

Wilt u bij uw reactie de
datum van deze brief en
ons kenmerk vermelden?

Datum	Ons kenmerk	Behandeld door	Doorkiesnummer
20 februari 2025	5577809	M. Eerelman	9288
		H. van Creij	9858
Onderwerp			Aantal bijlagen
Raadsinformatiebrief cultuurhistorische waardenkaart (CHWK)			17

Geachte raadsleden,

Met deze raadsinformatiebrief willen we u op de hoogte brengen van de nieuwe cultuurhistorische waardenkaart (CHWK). Oss is rijk aan erfgoed. We horen bij de grote monumentengemeenten van Nederland. Op de cultuurhistorische waardenkaart is het bovengrondse erfgoed van onze gemeente in beeld gebracht: duizenden gebouwde erfgoedobjecten en landschappelijke historische structuren en elementen, met een grote hoeveelheid aanvullende informatie. Met deze CHWK hebben en houden we onze erfgoedregistratie actueel. Al deze data stellen we online openbaar beschikbaar, zodat het erfgoed zichtbaar en beleefbaar is voor onze inwoners. Want het Osse erfgoed is van ons samen.

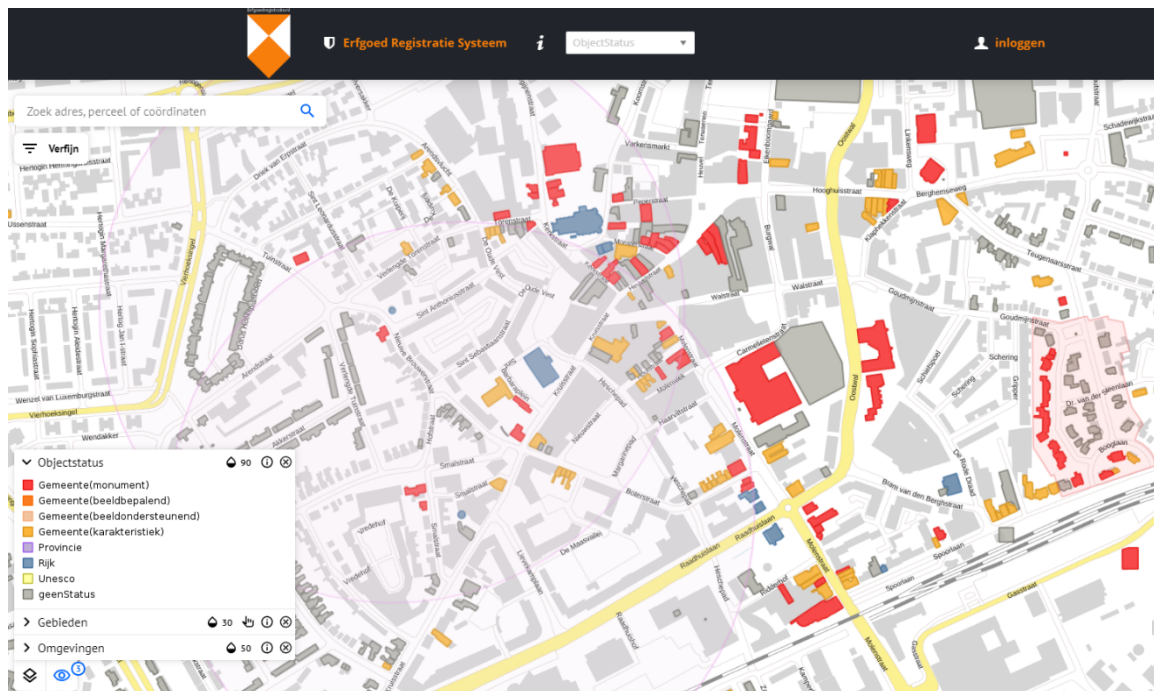
Wat staat er op de cultuurhistorische waardenkaart?

Deze kaart is een actuele inventarisatie van de gebouwde en landschappelijke cultuurhistorische waarden van ons gemeentelijk grondgebied. Dit erfgoed is verdeeld in twee categorieën:

1. gebouwd erfgoed (bouwkunst en stedenbouw) en 2. landschap.

Op deze manier wordt de grote hoeveelheid aan erfgoedinformatie overzichtelijk op de kaart getoond.

Op de kaart van het gebouwde erfgoed staan bijna 2.000 objecten, zoals rijksmonumenten, gemeentelijke monumenten en karakteristieke panden. Het is onderverdeeld in categorieën zoals religieus erfgoed, industrie en wonen. Ook staan er gebieden op de kaart, zoals beschermde stadsgezichten, historische kernen en samenhangende stadsontwikkelingen. Op de landschapskaart staan duizenden landschapstypen, structuren en objecten. Zoals cultuurlandschappen, wegen- en verkavelingsstructuren en waterwerken. Ook zijn er verdwenen historische elementen op de CHWK opgenomen, zoals oude buitenplaatsen, voormalige spoorlijnen en verdedigingswerken. Het archeologisch erfgoed staat niet op deze kaart, maar heeft een eigen kaart. Deze maakt deel uit van het geactualiseerde archeologiebeleid dat in april 2024 is vastgesteld.

Waardering

Het is belangrijk om te benadrukken dat het bij deze kaart gaat om een inventarisatie van het erfgoed van de gemeente Oss. Dat een gebouw object of landschap op de CHWK staat, betekent niet automatisch dat het een status of bescherming heeft.

Wel zijn er waarderingskaarten verbonden aan de CHWK. Aan de hand van standaard ruimtelijke en cultuurhistorische criteria heeft elk element een waardering. Elk object of landschapstype is ingedeeld in een categorie van een bepaalde erfgoedwaarde. Bij de gebouwde objecten loopt de waardering van 'Basis erfgoedwaarde of beeldondersteunende

waarde' tot en met 'Hoge erfgoedwaarde of (potentiële) monumentwaarde'. Voor de landschappen loopt de waardering van 'nihil' tot en met 'zeer hoog'.

Zie paragraaf 2.2.2 en 2.4.2 in het rapport 'Dorp en stad aan de rivier, dorp en stad op het zand' voor meer informatie over dit punt (bijlage 1p).

Waar is de kaart te raadplegen?

- <https://www.erfgoedregistratie.nl/gemeente/Oss>
Kies bovenaan het scherm uit: standaardkaart, objectstatus, themakaart of landschap om te wisselen tussen verschillende kaartbeelden. Op het moment van schrijven moeten de historische landschapselementen nog toegevoegd worden.
- <https://data.oss.nl/dataset/cultuurhistorische-waardenkaart-oss>
Hier staat de data in pdf-bestanden. Het is de bedoeling dat deze met een zogenaamde viewer raadpleegbaar wordt gemaakt.
- We gaan de data ook intern ontsluiten via Gegevensplein.

De CHWK is ook door middel van pdf-bestanden beschikbaar. In bijlage 1 (1a tot en met o) zijn pdf-bestanden van de CHWK opgenomen. Als bijlage (1p) bij deze RIB is het bijbehorende rapport 'Dorp en stad aan de rivier, dorp en stad op het zand' opgenomen. Bijlage 2 laat als voorbeeld een object op de CHWK zien, met de rijk gedetailleerde erfgoed informatie die aan dat object gekoppeld is.

Wat gaan we doen met deze kaart?

- De uitgebreide erfgoed informatie op de CHWK is bruikbaar voor iedereen; als hulpmiddel of inspiratiebron. Inwoners kunnen struinen door het erfgoed in de eigen buurt. De ontwikkelaar of architect kan voor een nieuw bouwproject inspiratie halen uit het verleden en de recreant of toerist kan een route plannen langs interessante historische plekken. De Erfgoedcommissie en heemkundekringen kunnen op de kaart historische informatie vinden voor onderzoek of publicaties.
- De CHWK is een actuele inventarisatie en digitaal beheerportaal voor erfgoed informatie van het grondgebied van de gemeente Oss. Hiermee kunnen we voldoen aan onze wettelijke taak om bij ruimtelijke plannen rekening te houden met de cultuurhistorische waarden. Het is een hulpmiddel voor de regelgeving binnen het Omgevingsplan. Bij de kaart zit ook een beheermodule. Hiermee kunnen wijzigingen en nieuwe registraties gemaakt worden. De kaart wordt dus niet eenmalig vastgesteld, maar is een dynamisch instrument.
- Ook is de kaart een onderlegger voor beleid en visies op het gebied van erfgoed, ruimtelijke ontwikkelingen en toerisme/recreatie.

Wat was de aanleiding voor deze nieuwe kaart?

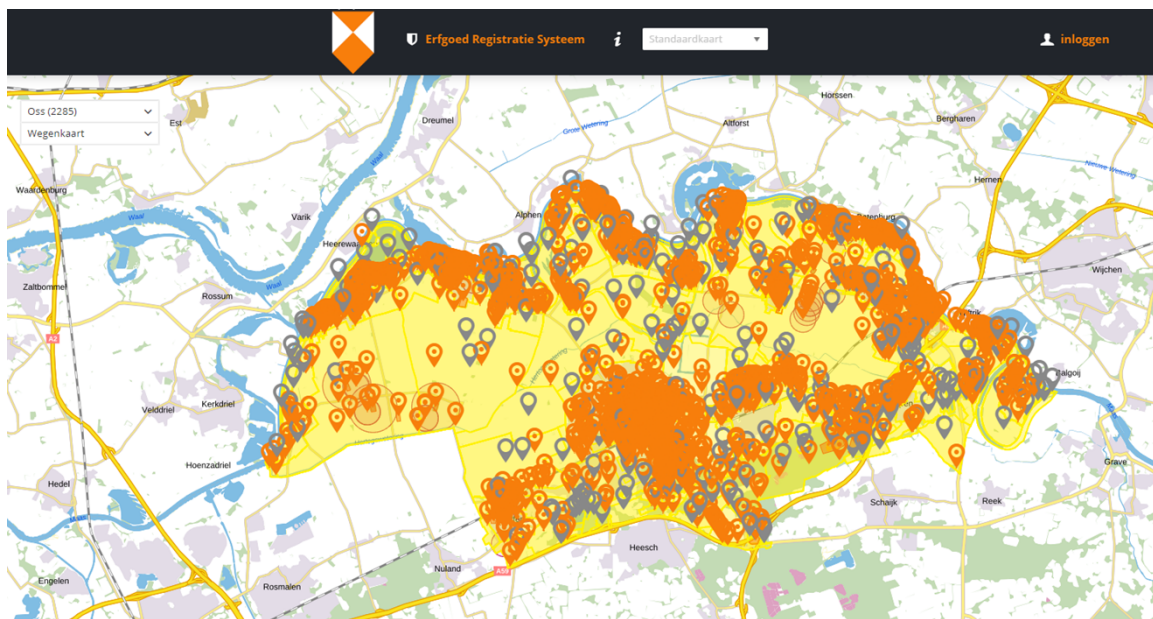
1. De cultuurhistorische waardenkaarten waren verouderd en dringend toe aan actualisatie. De laatste cultuurhistorische waardenkaarten waren van 2001 (voormalige gemeente Lith) en 2005 (toenmalige gemeente Oss). Op 19 januari 2023 is aan bureau RAAP / MAB opdracht gegeven voor een actuele inventarisatie en het opstellen van een nieuwe CHWK voor het gehele gemeentelijk grondgebied. Deze kaart is eind september 2024 opgeleverd. Hierna moest de kaart digitaal ontsloten worden.
2. De oude manier van erfgoedregistratie voldeed niet aan de aanbevolen landelijke standaard. De Federatie Grote Monumentengemeenten (FGM) heeft een pilotproject ontwikkeld voor een erfgoedregistratiestandaard samen met gemeenten en professionals. Dit is een open standaard voor het vastleggen en uitwisselen van erfgoeddata. Met als doel het vereenvoudigen en uniformeren van de registratie van cultureel erfgoed. Hierdoor kan het openbaar toegankelijk gemaakt worden voor het publiek. De gemeente Oss doet als lid van de FGM mee aan dit pilotproject. Het rijk heeft deze erfgoedregistratiestandaard sinds april 2022 opgenomen op de Lijst met Aanbevolen standaarden voor de overheid. De CHWK van de gemeente Oss is opgesteld volgens deze laatste standaard en is geplaatst op de website die bij deze standaard hoort: erfgoedregistratie.nl
3. De oplevering van de CHWK is een voortvloeisel uit het koersdocument 'Drie keer Drie' en de erfgoedvisie uit 2021. Het geeft invulling aan de doelstellingen: de basis op orde en het betrekken van bewoners bij het Osse erfgoed.

Verbeteringen ten opzichte van de vorige kaarten

- Er staat veel meer informatie op de CHWK. Voorheen stonden er 50 legenda items op de kaart, nu zijn dit bijna 300 legenda items. Aan elk object is extra informatie gekoppeld. Standaard zijn tot wel 77 kenmerken per object in te vullen.
- De CHWK heeft een dynamisch karakter. De vroegere statische kaart was niet bewerkbaar. Nu is er een beheermodule. Hierdoor is de CHWK door gemeente zelf te wijzigen en kunnen er nieuwe registraties toegevoegd worden. Hiermee houden we één actueel overzicht.
- Er is veel meer detail in de begrenzing van het object op de kaart. Voorheen was dit een globale aanduiding met een stip, nu is het object aangegeven met contouren.
- De CHWK is specifiek ingericht op digitale uitwisselbaarheid van informatie. Deze informatie kan automatisch bij de bron op erfgoedregistratie.nl worden opgehaald. In het eigen Geografisch Informatie Systeem (GIS) kan hier gebruik van worden gemaakt. Ook

kan met een druk op de knop informatie worden gegenereerd. Bijvoorbeeld de begrenzingen van de monumenten en hun redengevende beschrijvingen voor het Omgevingsplan (Digitaal Stelsel Omgevingswet).

- Er is een mogelijkheid voor het filteren en combineren van informatie. Er zijn zoekmogelijkheden op soort erfgoed, op bouwstijl of jaartal. Hierdoor is de informatie te combineren met bijvoorbeeld toeristisch-recreatieve routes.

Financiën

In januari 2023 is opdracht gegeven aan bureau RAAP uit Zutphen voor € 99.991,- excl. BTW voor een actuele inventarisatie en oplevering van een nieuwe cultuurhistorische waardenkaart in lijn met de landelijk aanbevolen erfgoedregistratiestandaard. Voor de uitvoering van dit project zijn via de programmabegroting eenmalig middelen gereserveerd en ingezet. Er zijn geen meerwerkkosten.

Het plaatsen op Erfgoedregistratie.nl, de landelijke aanbevolen Erfgoedregistratiestandaard, is nu nog gratis. Dankzij subsidie van het rijk kan deze standaard tot en met 2027 kosteloos aangeboden worden. Uiteindelijk zullen er wel kosten in rekening gebracht gaan worden voor hosting van de database. Het actueel houden van de data is een taak van het Team Erfgoed en valt binnen de reguliere werkzaamheden van de afdeling RO.

Samenwerking

De cultuurhistorische waardenkaart Oss 2024 is opgesteld door bureau RAAP uit Zutphen en MAB uit Nijmegen. Werkgroep de Databeet (Erfgoedregistratie.nl) heeft meegewerkt om de data digitaal beschikbaar te maken. Binnen de gemeente hebben meegewerkt: het gemeentelijke Team Erfgoed (bestaande uit medewerkers van de afdelingen LWE, RO en VTH) en de afdeling ICT-IM. Vanuit het erfgoedveld van Oss hebben een inhoudelijke bijdrage geleverd: de Erfgoedcommissie, Heemkundekring Land van Ravenstein, Heemkundekring Maasdorpen Lith, Heemkundekring Megen eo. Heemkundewerkgroep Vladerack Geffen, stadsgidsen Maaslandgilde Oss, Stichting Archeologie Maasland, IVN, Stichting Neerlangel historie en toekomst.

Communicatie

We communiceren zowel intern als extern dat de cultuurhistorische waardenkaart klaar is voor gebruik. Dit doen we extern door middel van een persbericht en via social media. Ook geven we tijdens de jaarlijkse erfgoedvrijwilligersbedankmiddag een presentatie aan het erfgoedveld. De bovenstaande verenigingen en werkgroepen krijgen hiernaast een directe inhoudelijke reactie hoe hun opmerkingen verwerkt zijn in de kaart. Wat betreft de interne communicatie plaatsen we een bericht op InternOss en worden er presentaties gegeven op diverse afdelingsoverleggen.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van de gemeente Oss,
Namens dezen,

Sidney van den Bergh
Wethouder Erfgoed

Samenvatting

Er is een nieuwe cultuurhistorische waardenkaart (CHWK) opgeleverd. Deze kaart is een actuele inventarisatie van het gebouwde en landschappelijke cultuurhistorische erfgoed van ons gemeentelijk grondgebied. Op de CHWK is ons bovengrondse erfgoed in beeld gebracht: duizenden gebouwde erfgoedobjecten en landschappelijke historische structuren en

elementen, met een grote hoeveelheid aanvullende informatie. De vorige cultuurhistorische waardenkaarten waren verouderd en dringend toe aan actualisatie. Met deze CHWK hebben en houden we onze erfgoedregistratie actueel. Al deze data stellen we online openbaar beschikbaar, zodat het erfgoed zichtbaar en beleefbaar is voor onze inwoners en bezoekers. Ook is de kaart een onderlegger voor beleid op het gebied van erfgoed, ruimtelijke ontwikkelingen en toerisme/recreatie.

Bijlagen

Bijlage 1 omvat de Cultuurhistorische waardenkaart in 15 pdf-bestanden plus het bijbehorende rapport. De pdf's zijn een platte weergave van de kaart. Op de website www.erfgoedregistratie.nl/gemeente/Oss is veel meer informatie te vinden doordat op een object kan worden geklikt, waardoor de aanvullende informatie verschijnt.

Bijlage 1a: CHWK Oss Bouwkunst & Stedenbouw centraal-noord

Bijlage 1b: CHWK Oss Bouwkunst & Stedenbouw centraal-zuid

Bijlage 1c: CHWK Oss Bouwkunst & Stedenbouw oost

Bijlage 1d: CHWK Oss Bouwkunst & Stedenbouw west

Bijlage 1e: CHWK Oss Landschap centraal-noord

Bijlage 1f: CHWK Oss Landschap centraal-zuid

Bijlage 1g: CHWK Oss Landschap oost

Bijlage 1h: CHWK Oss Landschap west

Bijlage 1i: CHWK Oss Landschap Legenda

Bijlage 1j: CHWK Oss Waardering Bouwkunst & Stedenbouw centraal-noord

Bijlage 1k: CHWK Oss Waardering Bouwkunst & Stedenbouw centraal-zuid

Bijlage 1l: CHWK Oss Waardering Bouwkunst & Stedenbouw oost

Bijlage 1m: CHWK Oss Waardering Bouwkunst & Stedenbouw west

Bijlage 1n: CHWK Oss Waardering landschap

Bijlage 1o: CHWK Oss Ensembles

Bijlage 1p: Rapport 'Dorp en stad aan de rivier, dorp en stad op het zand. Een cultuurhistorische waardenkaart van de gemeente Oss. ir. L.J. Keunen, S.P.H. Bouwmans MA, drs. C.J.B.P. Frank & drs. J. de Jong. Raap, september 2024.

Bijlage 2: Een voorbeeld van een object op de CHWK met 77 kenmerken. Dit geeft een beeld wat je te zien krijgt als je een object aanklikt op de website.